

mgr Izabella Frąckowiak-Bochenek
Wydział Filologiczny
Uniwersytet Jagielloński

Streszczenie rozprawy doktorskiej

pt: *Gli italiani sul Cammino di Santiago. L'immagine dei pellegrinaggi a Santiago de Compostela nelle opere di Gaugello Gaugelli, Padre Lorenzo e Bartolomeo Fontana (XV-XVI sec.).*

(tytuł polski: *Włosi na szlaku do Composteli. Obraz pielgrzymowania do Santiago de Compostela w dziełach Gaugella Gaugello, Ojca Wawrzyńca oraz Bartolomea Fontany (XV-XVIw.)*

Fenomen pielgrzymowania towarzyszy ludzkości od stuleci, a jego źródło znajdujemy w antycznym toposie *homo viator*. Ucieczka od codzienności, dążenie do obcowania z *sacrum*, chęć przemiany duchowej to jedynie niektóre z czynników skłaniających rzesze pielgrzymów do wyruszenia w drogę.

Zjawisko pielgrzymowania w świecie chrześcijańskim, które początkowo związane było z miejscami życia i działalności Jezusa Chrystusa, od wieku IV n. e. obejmuje także miejsca związane z działalnością apostołów i męczenników. Do Ziemi Świętej dołączył najpierw Rzym (IV w. n. e.), a następnie Santiago de Compostela, miejsce pochówku świętego Jakuba Większego (IX w.n.e.). Obok trzech głównych *Peregrinationes Maiores* z biegiem czasu pojawiały się kolejne miejsca kultu, związane z postacią Matki Bożej, świętych oraz kultem relikwii.

W niniejszej pracy za cel obrano przedstawienie zjawiska pielgrzymowania w perspektywie historyczno-kulturowej, w szczególności peregrynacji do sanktuarium w Santiago de Compostela, odbywanych przez Włochów, w odniesieniu do kultu świętego Jakuba Większego na terytorium Italii.

Przedmiotem badań są trzy teksty z XV i XVI wieku, autorstwa włoskich pisarzy, dotyczące pielgrzymowania do grobu świętego Jakuba Większego.

Spośród świadectw literackich, obejmujących relacje włoskich pielgrzymów udających się do Santiago zostały wybrane trzy dzieła, *Viaggio de Sam Iacomo de Gallicia* (1464) autorstwa Gaugella Gaugello, *Il Viaggio d'andare a Santo Jacopo di Galizia* (1472) autorstwa ojca Wawrzyńca oraz *Itinerario da Venetia a Santo Iacobo in Galitia* (1550) Bartolomea Fontany.

W doborze dzieł kierowano się ich znikomą znajomością w szerszym kręgu odbiorców, poruszaną tematyką oraz faktem, iż na ich podstawie można zaobserwować ewolucję tego gatunku literackiego.

Teksty zostały opracowane przez autorkę rozprawy w odniesieniu do dwunastowiecznego Kodeksu Kalikstyńskiego, będącego pierwszym przewodnikiem dla pielgrzymów idących do Composteli, dokonano także analizy kontrastywnej, ukazując cechy wspólne będące wyznacznikiem literatury dotyczącej pielgrzymowania.

Praca doktorska podzielona została na siedem rozdziałów. W pierwszej części dokonano opisu przedmiotu badań, przedstawiając fenomen pielgrzymowania z perspektywy historyczno-kulturowej. Opisano m.in. historię pielgrzymowania, historię szlaku świętego Jakuba, ikonografię świętego Jakuba Większego, symbole towarzyszące pielgrzymom oraz kult postaci świętego Jakuba we Włoszech; w drugiej części pracy zajęto się profilem historyczno-literackim dzieł dotyczących pielgrzymowania, z kolei trzecia część pracy jest analizą poematu Gaugella Gaugellego, dworzanina Federico da Montefeltro, sławiącego w swoim dziele osobę mecenasa; czwarta część dotyczy poematu religijnego, autorstwa ojca Wawrzyńca; piątą część poświęcono itinerarium Bartolomea Fontany, które jest przykładem pierwszego pełnoprawnego przewodnika dla włoskich pielgrzymów; w szóstej części dokonano zestawienia oraz analizy szlaków opisanych w omawianych dziełach.

W zakończeniu pracy, przedstawiono wnioski, dokumentację zdjęciową obrazującą omawiane zjawiska oraz bibliografię.

Słowa kluczowe: literatura podróżnicza, pielgrzymka, św. Jakub Większy, droga, relikwie.

